

Súkromná prírodná rezervácia Vľčia – Kúp si svoj strom (Čergov)

Náš – vyzerala to tak, že celosvetovo unikátny projekt – nezadržateľne pokračuje. Od prvého januára do 12. 12. 2012 sme získali v zbierke Kúp si svoj strom 185 príspevkov od lesných dobrodincov zo Slovenska, Česka, Belgicka, Kalifornie, Nemecka a Poľska. V peniazoch to bolo 28 635 Kč a 7 425,29 €. Ľudia si kupujú stromy pre seba už len zriedkavo a väčšinou ide o dary. Spomeniem jeden decembrový – keď pán Kyselica s rodinou kúpil strom k 75. narodeninám kniežatu Karlovi Schwarzenbergovi. Ten sa potešil a dokonca hneď vedel, kde sa náš les nachádza. Populačná explózia vo vľčích radoch spôsobila, že VLK Malé Karpaty už nestíha kupovať narodeným vľčatám strom ako dar a zosobášnym rodičom buky a jedle na spoločnú cestu životom. Tento rok sa nám darilo pri vykupovaní lesných pozemkov. Poslali sme 27 ponúk a od 22 dnes už bývalých spoluvlastníkov sme za **64 225 €** postupne kúpili **18 ha** podielov lesa a lúk v lokalitách Jarabinčik a Olišavec.

Vľciu a priľúpené územia pravidelne fotíme a monitorujeme. Po našom evolučnom sekundárnom pralese sprievádzame symbolických majiteľov stromov, ale aj zvedavcov, ktorí neveria, že sme skutoční. V našich lesoch sa aj brigádovovalo, ale nebojte sa, len po obvode. Účastníci terénnych seminárov Gaia a letného tábora značili priľúpené časti vľčou stopu.

Projekt na záchranu lesa v Čergovskom pohorí formou výkupu a následnej ochrany sa začal 9. mája 1997, kedy si prvý strom kúpil Jacek Zachara z Poľska. Les má rozlohu 21,24 ha a od 1. apríla 2004 je chránený ako súkromná prírodná rezervácia v najvyššom – piatom stupni ochrany. Jeho patrónom je Karl Friedrich Sinner, dlhoročný riaditeľ národného parku Bavorský les. Vo Vľčej sa nijakým spôsobom nezasahuje a jediným manažmentovým opatrením je ničnerobenie. **Od roku 2006 sme k Vľčej postupne prikúpili ďalších 48 ha lesa.**

Súkromná prírodná rezervácia Rysia (CHKO Strážovské vrchy)

- V júni sme podali podnet na nelegálny vjazd motorovým vozidlom do SPR Rysia. V novembri vznesla polícia obvinenie voči šoferovi auta, ktoré bolo v Rysjej. Rysiu vďaka našim dobrovoľníkom naďalej pravidelne monitorujeme.

Národná prírodná rezervácia Tichá dolina a národná prírodná rezervácia Kôprová dolina (TANAP)

- V oboch dolinách sa v spornom území ani v roku 2012 vďaka nám neťažilo. - 27. júna 2012 vydal minister životného prostredia po dlhotrvajúcom konaní, týkajúcom sa žiadosti ŠL TANAP o výnimky na povolenie ťažby v Tichej doline a Kôprovej doline, **konečné rozhodnutie o nepovolení ťažby**. Voči rozhodnutiu sa nie je možné odvolať, bolo by však možné napadnúť ho na súde. Lesníci však rezignovali a v médiách potvrdili, že ďalšie kroky podnikajú už nebudú. Tichá dolina a Kôprová dolina sú tak konečne zachránené.

Nové navrhované rezervácie

- PR Orlia. Pripravujeme opätovné predloženie návrhu na novú rezerváciu PR Orlia na území NP Poloniny na Krajský úrad životného prostredia v Prešove. Navrhnutá rezervácia má mať rozlohu 1833 ha. - PR Čergov – návrh na rezerváciu nám bol v roku 2011 vrátený pre nevhodný názov. Tohto roku sme návrh opätovne podali pod názvom PR Hluchánie. - PR Medvedzia – návrh je v štádiu prípravy. - PR Pri Bútlavke – v konaní k PR Pri Bútlavke sa nič nezmenilo. Pripravujeme kroky na napadnutie vrátenia návrhu rezervácie. - PR Výdrica. Počas roka prebiehali stretnutia s poslancami, ktorým bol návrh na rezerváciu predstavený. Proces je v záverečnom štádiu vyhlásovania. - CHKP Luhy pri Bystrom – podporili sme návrh na vyhlásenie, ktorý je v súčasnosti podaný na OÚŽP Šaľa. Zároveň sme podali návrh na vyhlásenie ochranných lesov v danom území. Proces vyhlásovania prebieha. - VLK Strážovské vrchy pripravuje návrh dvoch prírodných rezervácií Suchá duša a Dubnické pramene.

UNESCO lesy

- Počas roka sme zozbierali množstvo dôkazov o zasahovaní a nedodržovaní dohodnutých podmienok a bezzásahovosti, ktorá bola deklarovaná a sľúbená v tomto území. Z toho dôvodu sme podali podnet na **zrušenie Karpatských bukových pralesov UNESCO**, ktoré boli v CHKO Vihorlat a v NP Poloniny vyhlásené v roku 2007, ale doteraz nie je vôbec zabezpečená ich celková ochrana. Toto je prvý krok k vyhláseniu nových rezervácií vo Vihorlato a v NP Poloniny.

Protichemické aktivity

- MŽP zrušilo rozhodnutie KÚŽP Košice, ktorým povolili aplikáciu chem. prípravku Roundup v CHVÚ Medzibrodzie a CHKO Latorica. V novom rozhodnutí sa musia vysporiadať s našimi pripomienkami a štúdiami, ktoré sme k Roundupu zaslali.

- zabránili sme predĺženiu platnosti rozhodnutí na aplikáciu Roundupu na železničných tratiach v TANAP-e v konaniach vedených na OÚŽP Poprad a OÚŽP Brezno. - KÚŽP BB zrušil rozhodnutie OÚŽP Brezno, ktorý vydal súhlas na aplikáciu chem. prípravku Roundup v NP Muránska planina, NAPANT a ochrannom pásme NAPANT-u.

Správne konania

Celkový počet analyzovaných konaní: 965, počet konaní, v ktorých sme oznámili účasť: 250, predmet konaní:

Stavba – 23
Výstavba lesných ciest – 15
Vjazd motorovým vozidlom – 21
Ťažba – 24
Aplikácia chemických látok – 25
Výrub drevín – 49
Usmrtenie medveďov – 55
Iné (trhacie práce, výskum, odchyt chránených druhov, spoločné polovačky ...) – 38

Prehľad úradov, ktorých konania riešime a analyzujeme:

MŽP SR, OÚŽP Bratislava, OÚŽP Banská Bystrica, OÚŽP Košice, OÚŽP Nitra, OÚŽP Prešov, OÚŽP Trenčín, OÚŽP Trnava, OÚŽP Žilina, OÚŽP Bardejov, OÚŽP Brezno, OÚŽP Dolný Kubín, OÚŽP Kežmarok, OÚŽP Liptovský Mikuláš, OÚŽP Martin, OÚŽP Považská Bystrica, OÚŽP Poprad, OÚŽP Ružomberok, OÚŽP Trebišov, Mesto Bardejov, Prievidza, Trebišov a Vranov nad Topľou.

Súhrn:

- celoročne – účasť v konaniach na udeľovanie výnimiek a súhlasov z územnej ochrany národných parkov, rezervácií a druhovej ochrany vedených na Krajských úradoch životného prostredia Prešov, Košice, Žilina, Banská Bystrica, Trenčín, Nitra, Bratislava, MŽP a vybraných obvodných úradoch životného prostredia; - účasť v konaniach týkajúcich sa ťažby stromov v NPR Veľká Stožka, PR Klenovský Vepor, NPR Veľká Rača, PR Veľký Polom, NPR Vážecká dolina, NPR Furkotská dolina, NPR Belianske Tatry, NPR Javorová dolina, PR Pálenica, NPR Vernárska tiesňava, NPR Tri kopce, NPR Tichá dolina, NPR Kôprová dolina, NPR Demänovská dolina, NPR Mlynská dolina, CHA Bahno, PR Martalúzka, NPR Babia hora a Pilsko, NPR Klačianska Magura, NPR Horný les, NPR Dolný les, NPR Červený rybník, PR Zelenka, PR Hričovce, NPR Malý Polom, NPR Turková, NPR Jánošíkova kolkáreň, PR Muráň, NPR Kozol; - účasť v konaniach na **používanie chemických látok v chránených územiach** – NP Muránska planina, NP Nízke Tatry, NP Slovenský raj, OP TANAP, OP NPR Kašvár, NP Veľká Fatra, CHKO Latorica, CHVÚ Sysľovské polia, NP Malá Fatra, CHA Park v Topoľčiankach, PR Lednické bradlo; - účasť v konaniach týkajúcich sa **výskumov v rezerváciách**: v NP Malá Fatra, NP Veľká Fatra, NAPANT, TANAP, NP Slovenský raj, NP Slovenský kras, NP Muránska planina, NP Poloniny, PIENAP, CHKO Záhorie, CHKO Malé Karpaty, CHKO Biele Karpaty, CHKO Kysuce, CHKO Horná Orava, CHKO Dunajské Luhy, CHKO Cerová vrchovina, CHKO Strážovské vrchy, CHKO Ponitrie, CHKO Poľana, CHKO Východné Karpaty, CHKO Vihorlat, CHKO Latorica; - účasť v konaniach týkajúcich sa **realizácie stavieb – stavba pietneho miesta** – NPR Jánska dolina, **umiestnenie lanovky** – NPR Bačkovská dolina, **umiestnenie vyhládokového bodu** – NPR Čergovský Minčol, trhacie práce – NPR, PR TANAP, **výstavby lesných ciest** – NAPANT, CHKO Horná Orava, CHKO Kysuce, NP Slovenský kras, OP NP Malá Fatra; - účasť v konaniach týkajúcich sa **zabíjania zveri** – NPR Tlstá, PR Biela skala, NPR Sokolec, PR Veľká Lučivná; - účasť v konaniach týkajúcich sa **vjazdu motorových vozidiel** do NPR a PR na celom území Slovenska; - účasť v konaniach týkajúcich sa výrubov drevín mimo les vedených na OÚŽP Trebišov, Brezno, Žilina, Kežmarok, v mestách Bardejov, Vranov n. T., Trebišov.

Výsledok:

- **nepovolená ťažba v plnom rozsahu** v NPR Veľká Stožka, PR Klenovský Vepor, NPR Veľká Rača, PR Veľký Polom, NPR Vážecká dolina, NPR Furkotská dolina, NPR Tichá dolina, NPR Kôprová dolina, NPR Demänovská dolina, CHA Bahno, PR Martalúzka, A-zóna Babia hora, A-zóna Pilsko, NPR Klačianska Magura, NPR Horný les, NPR Dolný les, NPR Červený rybník, PR Zelenka, PR Hričovce, NPR Malý Polom, NPR Turková, NPR Jánošíkova kolkáreň, PR Muráň, PR Kloptaň, NPR Morské oko; - **nevydanie súhlasu na aplikáciu chemickej látky Roundup** v NP Veľká Fatra, OP NAPANT, TANAP. - v CHKO Latorica vrátilo ministerstvo po našom odvolaní rozhodnutie, ktorým bolo povolené aplikovať chem. látku Roundup, opätovné konanie k veci prebieha;

- **nepovolená výnimka na vjazd autom** v NPR a PR v TANAP-e, NP Slovenský kras, NP Malá Fatra, NP Veľká Fatra, NP Nízke Tatry, NP Muránska planina, NP Slovenský raj, NP Poloniny, NP Pieniny, CHKO Strážovské vrchy, NPR Zádielska tiesňava, NPR Jovsianska hrabina, NPR Badínsky prales, NPR Dobrošský prales, NPR Badínsky prales;
- **nepovolená výnimka na výrub 500 stromov v k.ú. Zbehňov;**
- **nepovolená výnimka na výstavbu lesnej cesty** v NP Nízke Tatry;
- vedľajším efektom našej účasti v správnych konaniach je zvyšovanie odbornej zdatnosti štátnych úradníkov prostredníctvom stanovísk a ovplyvňovanie ich rozhodnutí týkajúcich sa zásahov v chránených územiach a presadzovanie zmien v prístupe štátnych úradov k zaužívanému spôsobu vydávania výnimiek z platnej legislatívy.

Správne konania na lesných úradoch

- Vstúpili sme do tvorby PSOL (Lesné hospodárske plány) v pohorí Čergov a Busov.

Legislatíva

- memorandum o spolupráci mimovládnych environmentálnych organizácií so súkromnými majiteľmi lesov, podnikateľmi, ZMOS, následné rokovania s predstaviteľmi politických strán
- návrhy úprav legislatívy, ktorá by zamedzila ťažbu lesov a nelesných porastov v chránených územiach na štiepku
- návrhy úprav národnej a európskej legislatívy, ktorá by znemožnila ťažbu ropy a zemného plynu v bridliciach v dotknutom území **metódou hydroaulického štiepenia a podobných metód ťažby**
- presadzovanie udržateľného hospodárenia v lesoch vstupom do procesu tvorby programov starostlivosti o lesy (lesné hospodárske plány)
- práca na pripravovanom zákone o ochrane prírody a krajiny – stretnutia na MŽP, práca s ľuďmi zapojenými do procesu tvorby zákona, najmä vedci, štátni a mimovládni ochranári, štátni pracovníci úradov životného prostredia
- práca na presadení celoročnej ochrany šeliem (vlk a medveď) na Slovensku, s cieľom dosiahnuť ich **nerušený život**; účasť v komisii pre veľké šelmy, účasť na konferenciách k manažmentovému plánu pre medveďa, kde presadzujeme ochranu biotopov, sťažnosti Európskej komisii na nedokonalú ochranu vlka na Slovensku ohrozujúcu jeho výskyt
- analýza a vypracovanie bodov do hromadnej pripomienky **novely zákona o poľovníctve**, ktorej cieľom bolo veľmi nebezpečné rozdrobenie revírov a zmenšenie ich rozlohy
- analýza legislatívneho zameru **zákona o lesoch**, ktorý vypracovalo Národné lesnícke centrum
- hromadná pripomienka k novele zákona povoľujúceho ťažbu v neštátnych neodovzdaných lesoch

Výsledok:

- **Na základe rozhodnutia krajských súdov sa VLK stáva účastníkom tvorby zonácií národných parkov, bez ohľadu na to, či sa zonácia bude riešiť v správnom konaní alebo nie.**
- **Na základe rozhodnutia krajských súdov sa VLK stáva účastníkom správnych konaní podľa lesného zákona, predovšetkým tvorby LHP a môže nevyhovujúce lesné hospodárske plány napadnúť na súde.**
- **Na základe sťažnosti VLKa na Európskej komisii bola skrátená doba lovu vlka definovaná v poľovníckej vyhláške o jeden a pol mesiaca. Táto poľovnícka vyhláška bola zároveň zosúladená s vyhláškou zákona o ochrane prírody a krajiny.**
- **Zabránenie novele poľovníckeho zákona, ktorá mala zmenšiť rozlohu poľovníckych revírov desaťnásobne, čo by znamenalo mimoriadne ohrozenie pre bylinožravce a šelmy**
- **Zabránenie prijatiu novely zákona o ťažbe neštátnych neodovzdaných lesov**
- **Ministerstvo životného prostredia schválilo znenie zákona o ochrane prírody a krajiny zákon, kde sme presadili naše kľúčové požiadavky – majetková ujma súkromným vlastníkom, prísna ochrana na 5 % SR do roku 2020, v národných parkoch minimálne 50 % jadrová zóna, neskôr 75 %, voľný vstup do chránených území aj mimo značených chodníkov. Zákon nebol zatiaľ prijatý kvôli predčasným voľbám.**

Ochrana dravcov

- Pripravujeme podanie petície Máme radi medveďa, pod ktorú sme počas roka zbierali podpisy.
- Na základe sťažnosti VLKa na Európskej komisii bola skrátená doba lovu vlka definovaná v poľovníckej vyhláške o jeden a pol mesiaca. Táto poľovnícka vyhláška bola zároveň zosúladená s vyhláškou zákona o ochrane prírody a krajiny.
- **účasť v desiatkach konaní vedených na MŽP SR na základe žiadostí poľovníckych združení a obcí na odstrel 70 medveďov**

Riešenie zistených nelegálnych aktivít

- V tomto roku sme podali podnet na nelegálne usmrtenie medveďa hnedého v obci Nevídzany pri Bojniciach. Vec bola vyšetrovaná ako prečin pyliacstva. Zistilo sa, že medveď bol zabitý v sebaobrane.

- Podali sme aj podnet na aplikáciu chemických látok v ochrannom pásme NAPANTu. Prípravok Váztak s účinnou látkou radenou medzi endokrinné disruptory, pre ryby jedovatý, pre voľne žijúce zvieratá zvlášť nebezpečný, bol aplikovaný priamo nad potokom bez viditeľného upozornenia okoloidúcich. Vyšetrovaním sa zistilo, že lesná správa svojím konaním nenaplnila objektívnu ani subjektívnu stránku skutkovej podstaty trestného činu.
- V auguste sme podali podnet na prešetroenie protiprávnej ťažby štrku a kameňa v NPR Kôprová dolina. K protiprávnemu konaniu nedošlo, podľa vysvetlenia ŠL TANAP sa v lokalite vykonávalo spevňovanie brehov drevenými izbicami na základe zmluvy o dielo.
- V auguste sme podali podnet na nelegálnu výstavbu cestnej otky v NPR Jovsianska hrabina. Cestná otkička bola postavená nelegálne, ale konanie o správnom delikte nemôžu uskutočniť, lebo stavba bola postavená ešte pred vyhlásením NPR, asi v roku 1986. Sankciu možno uložiť do dvoch rokov odo dňa zistenia porušenia povinnosti a najneskôr 5 rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu povinnosti. A keďže nezistili osobu, ktorá sa toho dopustila, nie je možné uskutočniť konanie o správnom delikte.
- V júni sme podali podnet na nelegálny vjazd motorovým vozidlom do SPR Rysia. Podnet rieši polícia. V novembri vznikla obvinenie voči šoferovi auta, ktoré bolo v Rysej.
- Podali sme podnet na nelegálne ponúkanie odstrelu rysov na stránke hotelu Armales v Poloninách. Informácie boli zo stránky stiahnuté. Danú vec ešte prešetruje obchodná inšpekcia.

Celoročné terénne monitorings pohorí

- systematický monitoring lesov našimi aktivistami, členmi a zamestnancami v pohoríach: Malé Karpaty, Strážovské vrchy, Ziar, Poľana, Veľká Fatra, Vysoké Tatry, Nízke Tatry, Čergov, Busov, Slánske vrchy, Vihorlat, Východné Karpaty, Bukovské vrchy a občas aj iné pohoria
- systematický monitoring zveri, pyliakov a zlodejov dreva fotopascami v pohorí Čergov, Busov a Bukovské vrchy

Osveta

- Zorganizovali sme štyri celoslovenské terénne lesné stretnutia členov VLKa a vlčích hliadok (marec, jún, september, december).
- Uskutočnili sme dve celoslovenské školenia a semináre pre dobrovoľníkov VLKa vo Vyšnej Boci a v Ekocentre Sosna v Družstevnej pri Hornáde
- Zorganizovali sme letný tábor (36 účastníkov + 10 detí).
- Realizovali sme výstavu Po nás potopa a Divočina zachráni svet vo viacerých mestách.
- Uskutočnili sme tri deväťdňové terénne semináre Gaia – náš domov.
- Uskutočnili sme viacdňové celoslovenské infostánky – Chráňte lesy spolu s nami - v uliciach 16-tich slovenských miest Banská Bystrica, Bratislava, Humenné, Košice, Kežmarok, Michalovce, Nitra, Piešťany, Prešov, Prievidza, Sabinov, Snina, Trebišov, Vranov nad Topľou, Zvolen, Žilina (poukazovanie na problémy slovenských lesov, možnosti riešenia, zbieranie podpisov pod petície – uskutočnili sa s pomocou vyše **300 dobrovoľníkov**).
- Zrealizovali sme infostánky VLKa na rôznych akciách a festivaloch: Pohoda (Trenčín), Country Lodenica (Piešťany), Pankáci deťom (Piešťany).
- Uskutočnili sme desiatky prednášok a premietaní filmov Znovuzrodenie lesa a Strážca divočiny na stredných a základných školách v Bardejove, Prešove, Humennom, Malčiciach, Žiline, Snine, Detve, Banskej Štiavnici...
- Pre verejnosť sme zrealizovali prednáškový cyklus Letokruhy v Snine, sedem prednášok v rámci zimného prednáškového cyklu v Prešove, premietanie filmu Znovuzrodenie lesa v Medzilaborciach v múzeu Andyho Warhola, prednášky pre verejnosť v Košiciach, prednášku o vlkoch a premietanie filmu Strážca divočiny v Zemplínskom osvetovom stredisku Michalovce, vernisáž výstavy Divočina zachráni svet v Snine a Hanušovciach nad Topľou. Premietania filmov a diskusie, ktoré prebiehajú v rámci rôznych stretnutí rozmanitých komunit vďaka našim dobrovoľníkom z celého Slovenska, nie je možné v tejto správe úplne obsiahnuť.
- Prednášky na školách a pre verejnosť, ako aj premietanie filmov, sa uskutočnili vďaka našim dobrovoľníkom z kmeňov aj na celom území Slovenska.
- VLK Malé Karpaty uskutočnil prezentáciu Evolučného parku Výdrlica a infostánok na koncerte skupiny x True Naturex, ktorý sa konal priamo na lúke v Malých Karpatoch. Za zvyšné peniaze z koncertu organizátori kúpili kapele jeden strom. V septembri sa v Bratislave konali Vegánske hody, kde bola Výdrlica taktiež prezentovaná, zároveň tam bol uskutočnený aj infostánok.
- VLK Strážovské vrchy, VLK Veľká Fatra, VLK Poľana pravidelne monitorujú pohoria, odhaľujú nelegálnu činnosť v lesoch, podávajú na ňu podnety a organizujú prednášky pre verejnosť.
- V rámci Východných Karpát sme spravádzali zahraničných novinárov a štáb zábavného programu Partička v okolí obcí Osadné, Zvala, Ruské, Runina.
- V novembri bol spustený náučný divočinový geokešový chodník.

Projekt Vlčie hory

- Prebiehajú aktivity v rámci projektu Vlčie hory a filmového projektu v Poloninách a Bieščadoch; monitoring obcí a jednania s miestnymi obyvateľmi, politikmi, predstaviteľmi cirkvi na slovenskej aj poľskej strane (Osadné, Polinné, Nová Sedlica, Zboj, Ulič Krivé, Ulič, Ruský Potok, Runina, Jalová, Zvala, Ruské).